

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบสองกลุ่ม โดยวัดก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Group) เพื่อศึกษาผลการสอนสุขภาพอนามัยโดยอาศัยหนังสือการ์ตูนประกอบ ต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของ เด็กวัย เรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เข้ารับการรักษาอยู่ในแผนกเด็ก โรงพยาบาลเด็ก และโรงพยาบาลรามธิบดี โดยเลือกศึกษาเฉพาะเด็กป่วยที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง อายุระหว่าง 7-13 ปี อ่านและเข้าใจภาษาไทยได้ และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่างประชากร 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มเพื่อจัดกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 15 คน ซึ่งได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยอาศัยหนังสือการ์ตูนประกอบจากผู้วิจัย และกลุ่มควบคุม 15 คน ซึ่งได้รับการสอนสุขภาพอนามัยตามปกติจากเจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพ การจับคู่ตัวอย่างประชากรกระทำโดยกำหนดตัวแปรในเรื่องอายุ ให้อยู่ในช่วงเดียวกันคือ 7-9 ปี และ 10-13 ปี เพศเดียวกัน การศึกษา อยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ บันทึกการสอนเรื่องพฤติกรรมสุขภาพของเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และหนังสือการ์ตูนเรื่อง อัดกับหนังสือเรียนรู้พฤติกรรมสุขภาพ เนื้อหาประกอบด้วย ความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมสุขภาพของเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรัง 6 ด้าน ได้แก่ การรักษาความสะอาดทั่วไป การรับประทานอาหาร การพักผ่อนและการออกกำลังกาย การป้องกันอุบัติเหตุ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- 2.1 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ เป็นการวัดความรู้ความจำที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพนี้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 10 คน นำคะแนนที่ได้

จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก และหาค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ความรู้โดยวิธีสูตร K-R 20 ตามวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.754

2.2 แบบสัมภาษณ์เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ เป็นการวัดความรู้สึกและความเชื่อของเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีต่อพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรัง จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับที่ใช้ทดสอบหาค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ความรู้ นำคะแนนที่ได้มาคำนวณตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยวิธีสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.845

2.3 แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ เป็นแบบวัดการปฏิบัติของเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรังเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 10 คน ซึ่งสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตระหว่างผู้สังเกตการณ์ (Interobserve Reliability) ตามวิธีของสกอต (Scott) ได้ค่าความเที่ยง 0.997

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยกระทำโดยวัดระดับสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบเซวาร์ปัญญาชุด ของ J.C.Raven เพื่อคัดเลือกให้กลุ่มตัวอย่างประชากรมีระดับสติปัญญาที่ใกล้เคียงกัน แล้วจึงทดสอบก่อนการทดลองทั้งสองกลุ่มด้วยแบบสัมภาษณ์ความรู้ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพโดยผู้วิจัย และสังเกตการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเป็นเวลา 2 วันติดต่อกัน โดยผู้วิจัยในกลุ่มทดลอง และผู้ช่วยวิจัยในกลุ่มควบคุม วันต่อมาสำหรับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยทำการสอนสุขภาพอนามัยเป็นรายบุคคลตามเนื้อหาของบันทึกการสอนโดยวิธีหนังสือการ์ตูนประกอบ และให้กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือการ์ตูนอีกครั้งในวันเดียวกัน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนสุขภาพอนามัยตามปกติจากเจ้าหน้าที่ที่มสุขภาพ หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบหลังการทดลองด้วยแบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเป็นเวลา 2 วันติดต่อกัน โดยผู้วิจัยในกลุ่มทดลอง และผู้ช่วยวิจัยในกลุ่มควบคุม และทดสอบด้วยแบบสัมภาษณ์ความรู้ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพชุดเดิมอีกครั้ง โดยผู้วิจัยหลังจากการสังเกตการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยหาค่าร้อยละของสถานภาพตัวอย่างประชากร และเปรียบเทียบผลของการสอนสุขภาพอนามัย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรังก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ทีเทส (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร

1.1 อายุ เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบและการสอนตามปกติ มีจำนวนมากที่อายุระหว่าง 10-13 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.33 คือ อายุระหว่าง 10-13 ปี กลุ่มละ 8 คน และอายุ 7-9 ปี กลุ่มละ 7 คน (ตารางที่ 1)

1.2 เพศ เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบและการสอนตามปกติ มีจำนวนมากที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.00 คือ เพศชาย กลุ่มละ 9 คน และเพศหญิง กลุ่มละ 6 คน (ตารางที่ 1)

1.3 ระดับการศึกษา เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบและการสอนตามปกติ มีจำนวนมากที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 70.00 คือ กลุ่มทดลอง 11 คน กลุ่มควบคุม 10 คน รองลงมาคือ ประถมศึกษาตอนปลายมีจำนวนเท่ากัน กลุ่มละ 4 คน และมีมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มควบคุม 1 คน (ตารางที่ 1)

2. เปรียบเทียบผลการสอนสุขภาพอนามัย

2.1 ก่อนการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2)

2.2 หลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า "เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบจะมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ" (ตารางที่ 3)

2.3 ก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง พบว่า มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า "ความรู้ที่ได้รับ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังภายหลังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบสูงกว่าก่อนการสอน" (ตารางที่ 4)

2.4 ก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มควบคุม พบว่า มีความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 5)

2.5 หลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง พบว่า เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีอายุระหว่าง 7-9 ปี และ 10-13 ปี ซึ่งได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบ มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า "ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี สูงกว่าเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีอายุ 7-9 ปี" (ตารางที่ 6)

2.6 หลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง พบว่า เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบ มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า "ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในหญิงและชายไม่แตกต่างกัน" (ตารางที่ 7)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบความรู้ของ เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้ใกล้เคียงกัน

2. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ย ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ก่อนการทดลองมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังทั้งสองกลุ่มมีความรู้ เจตคติ และ

การปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ได้มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อเข้ารับการทดลองทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคุณสมบัติของตัวอย่างประชากรที่ไม่แตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบเข้าใจปัญหาและคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพก่อนการทดลอง ได้ผลไม่แตกต่างกันนั้น เป็นผลดีต่อวิธีการดำเนินการวิจัยแบบกึ่งทดลอง เนื่องจากสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่มีผลต่อการวิจัยให้น้อยลง

3. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กรายเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ภายหลังการทดลองมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า เด็กรายเรียนที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบ มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์ (2530) ที่พบว่ามารดาหลังคลอดที่ได้รับคำแนะนำร่วมกับการใช้หนังสือการ์ตูน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาดีกว่ากลุ่มที่ได้รับคำแนะนำตามปกติ การที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก หนังสือการ์ตูนมีอิทธิพลต่อการอ่าน โดยหนังสือการ์ตูนจะ ได้รับความสนใจและจูงใจผู้อ่านได้ดี โดยเฉพาะความสนใจในการอ่านของเด็ก จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนเป็นสิ่งที่เด็กรายเรียนหรือในระดับประถมศึกษา สนใจมากกว่าสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งหมด (เขาวลิต ขำนาญ, 2521) ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของสโคเนลล์ (Schonell, 1961) ที่พบว่า เด็กอายุ 8-10 ปี สนใจอ่านหนังสือการ์ตูนแทบทั้งหมด ซึ่งความสนใจในการอ่านของเด็กนี้จะมีผลต่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เพราะการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ ซึ่งพฤติกรรมจะมี 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526) ดังนั้น การสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบ จึงทำให้เด็กรายเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่าวิธีการสอนตามปกติ

4. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กรายเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนการทดลองกับ ภายหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง พบว่า ภายหลังการทดลองเด็กรายเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบ มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับ

พฤติกรรมสุขภาพสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการสอนคือการจัดสภาพการณ์ สถานการณ์หรือกิจกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์อันจะเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น (ชาญชัย ศรีไสยเพชร, 2527) โดยสื่อการสอนจะเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การจัดกิจกรรมการสอนนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งในปัจจุบันหนังสือการ์ตูนเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อการสอนที่ได้รับความนิยมและเข้าถึงผู้อ่านอย่างมาก คินเดอร์ (Kinder, 1959) กล่าวถึงความคิดเห็นของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาเกี่ยวกับการนำการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอนว่า การ์ตูนที่ดีจะมีคุณค่าทางการศึกษาในแง่ของความกระชับและการดึงดูดความสนใจ สำหรับการวิจัยได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำหนังสือการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมากมาย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูนมีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของเด็ก (ประเสริฐ มาสุปรีดี, 2522 ; สุรางค์รัตน์ ณ พัทลุง, 2521 ; สุรางค์รัตน์ ณ พัทลุง, 2521 อ้างจาก Sones, 1944) และการเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบจึงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพที่สูงขึ้น

5. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ในกลุ่มควบคุม พบว่า หลังการทดลอง เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการสอนสุขภาพอนามัยตามปกติ มีความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพพบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง พบว่า สูงกว่าก่อนการทดลองที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการสอนสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วยเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลาและความอดทน เป็นงานที่จะต้องมีการวางแผนอย่างดี โดยเฉพาะการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ถ้าต้องการให้บรรลุผลในด้านพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพทั้ง 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านความรู้ความคิด (Cognitive Domain) ด้านเจตคติ (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติหรือทักษะ (Psychomotor Domain) จำเป็นต้องมีกระบวนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เพราะการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางพฤติกรรมเช่นเดียวกับการพัฒนาพฤติกรรมอื่น ๆ ของบุคคล (ธนาวรรณ อัมสมบูรณ์, 2532) และพฤติกรรมสุขภาพทั้ง 3 ด้านนี้ มีความสัมพันธ์กันหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่ง

คือ ความรู้และเจตคติ ต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และเจตคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน (นิภา มนุญปิจุ, 2528) อย่างไรก็ตามในทางด้านสุขภาพถือว่าพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของบุคคลเป็นเป้าหมายขั้นสูงสุดที่จะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพดี หลีกเลี่ยงโรค และป้องกันไม่ให้เกิดโรค ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ และด้านเจตคติของบุคคล เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ถาวร (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2527) จึงอาจกล่าวได้ว่า การปฏิบัติด้านสุขภาพอนามัยนั้นต้องการทั้งความรู้และเจตคติ เพื่อนำสู่การปฏิบัติต่อไป

แต่ในทางการศึกษาก็อ่า เจตคติ (Attitude) เป็นพฤติกรรมที่ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์และสังคม ทั้งนี้เพราะเจตคติดีมีอิทธิพลต่ออาการรับรู้ การเรียนรู้ การจำ การแสดงออกของตัวบุคคลและต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่ม และกับสังคมส่วนรวม (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2527) ซึ่งเจตคติเป็นเรื่องที่สอนกันได้ยากมาก แต่สามารถจัดหาเพิ่มเติมได้ สร้างขึ้นได้ และสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ วิธีหนึ่งสำหรับการสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติทางด้านสุขภาพ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ย่อมจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติทางด้านสุขภาพดีขึ้นได้ (สุชาติ โสภประยูร, 2525) แต่การสอนสุขภาพอนามัยตามปกตินั้น เป็นการสอนหรือให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพจากเจ้าหน้าที่ที่มีสุขภาพทั่วไป เป็นการสอนที่ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน โดยเฉพาะการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละวัย จึงทำให้การสอนสุขภาพอนามัยเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ไม่สามารถบรรลุผลของพฤติกรรมทั้งสามด้านดังกล่าวได้ ซึ่งในทางด้านสุขภาพนั้นเจตคติมีความสำคัญต่อการปฏิบัติของบุคคลอย่างยิ่ง เนื่องจากเจตคติจะเป็นสิ่งจูงใจที่ช่วยเปลี่ยนแปลงความรู้ที่ได้รับสู่การปฏิบัติได้ง่ายและเร็วขึ้น

6. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในกลุ่มทดลองมาเปรียบความแตกต่างระหว่างอายุ 7-9 ปี และ 10-13 ปี พบว่า เด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีอายุระหว่าง 7-9 ปี และ 10-13 ปี มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากเด็กวัยเรียนนี้กำลังมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตสังคม และสติปัญญา เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจึงมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก หรืออาจกล่าวได้ว่า สุขภาพของเด็กและการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีสุขภาพดี (อัมพล สุอำพัน และ วาสนา ศรีมณี, 2528) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจ็บป่วยเรื้อรังซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการรักษานาน จึงทำให้เด็กขาดเรียนบ่อยเนื่องจากป่วยหรือการไปรับการรักษา

สิ้นแล้วแต่ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ กอร์กับหนังสือการ์ตูนที่นำมาใช้ประกอบการสอนสุขภาพอนามัยนี้เป็นภาพการ์ตูนลายเส้นขาว-ดำ ซึ่งเป็นภาพง่าย ๆ มีลักษณะเด่นไม่ซับซ้อนยุ่งยาก จึงเหมาะสำหรับนำมาใช้สอนสุขภาพอนามัยแก่เด็กวัยเรียนนี้ นอกจากนี้หนังสือการ์ตูนยังมีคุณสมบัติที่จะช่วยดึงดูดและเร้าความสนใจของเด็ก ความสะดุดตาของการ์ตูนจะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่าย (Kinder, 1959) และทำให้ผู้อ่านกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการเป็นอย่างดี (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2526) จึงทำให้ผลของการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบานเด็กวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 7-9 ปี และ 10-13 ปี ซึ่งได้รับผลกระทบต่อการเรียนรู้จากภาวะการเจ็บป่วยเรื้อรังเหมือนกัน และเป็นวัยเด็กที่มีความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูน เช่นกันไม่แตกต่างกัน

7. ผลการนำค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับการวิจัยของสุวิช แทนัน (2517) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในด้านความเข้าใจของนักเรียนจากการอ่านบทวรรณคดีไทย 4 ประเภท ได้แก่ บทเรียนที่มีแต่ตัวอักษร บทเรียนที่มีตัวอักษรประกอบด้วยภาพการ์ตูนโครงร่าง การ์ตูนล้อของจริง และการ์ตูนล้อของจริง ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ สมัคร ผลจำรูญ (2522) ที่ศึกษารูปแบบของหนังสือการ์ตูนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันเมื่อศึกษาจากบทเรียนที่มีภาพการ์ตูนต่างแบบกันผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการ์ตูนมีคุณสมบัติที่จะช่วยดึงดูดและเร้าความสนใจของเด็กทุกเพศทุกวัยดังที่กล่าวมาแล้ว และการสอนสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพนี้ เป็นการสอนเพื่อให้เด็กป่วยสามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันขณะเจ็บป่วยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งเด็กป่วยเหล่านี้ได้รับผลกระทบจากการเจ็บป่วยเรื้อรังเหมือนกัน จึงเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเช่นเดียวกัน ทำให้ผลการสอนสุขภาพอนามัยานเด็กวัยเรียนที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านบริหารการพยาบาล ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมการสอนสุขศึกษาแก่เด็กป่วยด้วยโรคเรื้อรังอย่างเหมาะสม และกระตุ้นให้พยาบาลระดับปฏิบัติการเห็นความสำคัญของการให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัยแก่เด็กป่วย รวมทั้งได้ตระหนักถึงประสิทธิผลของการผลิตสื่อการสอนที่มีคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนหรือให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัยด้วย
2. ด้านบริการพยาบาล จากผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า การสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้นั่งสื่อการ์ตูนประกอบนี้ มีผลต่อการเรียนรู้ทางด้านสุขภาพของเด็กป่วย ดังนั้นพยาบาลและเจ้าหน้าที่ที่มสุขภาพจึงควรสนับสนุนการนำนั่งสื่อการ์ตูนมาประกอบการสอนสุขภาพอนามัย โดยเน้นการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กป่วยเกิดการเรียนรู้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การปฏิบัติทางด้านสุขภาพที่ถูกต้องจนเป็นนิสัย
3. ด้านการศึกษา อาจารย์พยาบาลควรเน้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วย โดยพิจารณาถึงคุณลักษณะส่วนบุคคล และความเจ็บป่วยเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษามผลของการใช้นั่งสื่อการ์ตูนประกอบการสอนสุขภาพอนามัยในผู้ป่วยอื่น ๆ ที่มีลักษณะความเจ็บป่วยต่าง ๆ กัน ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ต่าง ๆ กัน
2. ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับความสนใจหรือความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการสุขภาพต่อการนำนั่งสื่อการ์ตูนมาประกอบการสอนสุขศึกษาในผู้ป่วยเด็ก
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้นั่งสื่อการ์ตูนประกอบกับการสอนสุขภาพอนามัยโดยใช้นั่งสื่อการสอนชนิดอื่น เพื่อจะนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการสอนสุขศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของเด็กป่วยต่อไป

4. ควรมีการวิจัยพัฒนาเกี่ยวกับการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนสุขภาพอนามัย
สำหรับผู้ป่วยเด็ก โดยเริ่มต้นจากผลงานวิจัยของการวิจัยครั้งนี้ และใช้ในสถานบริการที่ใช่เป็น
แหล่งตัวอย่างประชากรก่อน ต่อไปจึงขยายไปใช้ในอื่น ๆ ต่อไปเป็นลำดับ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย